

GRUPPARBETE I ORDKUNSKAP

Arne Olofsson 1968

Hjälpmedel: The Concise Oxford Dictionary eller annan etymologisk uppslagsbok
Wessén, Våra ord

1) Ordet katolsk används i svenskan praktiskt taget endast i sammanställningen den katolska kyrkan. I engelskan däremot kan man använda ordet catholic i två betydelser, som vi uppfattar som olika:

- a) the Catholic Church sv: _____
b) a man with catholic tastes sv: _____

Förklara denna dubbla användning av adjektivet catholic i engelskan genom att ta reda på ordets språkliga ursprung och ursprungliga betydelse! Ledning: Vad betyder trosbekännelsens ord *Credo in unam sanctam catholicam ecclesiam*?

2) Ordet legend, som i svenska endast har betydelsen ”sägen”, har i engelskan en mera vidsträckt användning.

- a) Ange två grundbetydelser av det engelska ordet legend!
b) Ta reda på ordets språkliga ursprung och undersök, om ordet ursprungligen är snävt begränsat betydelsemässigt eller ger utrymme för skiftningar i betydelse!

3) Man kan ibland i svenskan få höra ordet ultrarapid i meningar som ”Han rörde sig i ultrarapid/takt/”, där ultrarapid betyder ”mycket långsam”.

- a) Ta reda på ordets språkliga ursprung och ursprungliga betydelse!
b) Förklara den egendomliga betydelseförskjutningen hos ordet! Ledning: Inom vilket ämnesområde är ordet ultrarapid fackterm?

4) I början av 1900-talet skapades ordet helikopter som beteckning för denna då nyuppfunna flygmaskinstyp.

- a) Ta reda på vilka morfem som kom till användning i det nya ordet!
b) Diskutera med samma utgångspunkt det senare bildade svenska ordet hydrokopter, som betecknar en farkost med luftpropeller avsedd för färd på vatten!

5) En mycket vanlig reklamglosa är ordet ortopedisk, som företrädesvis används för att beskriva den idealiska egenskapen hos en sko.

- a) Ta reda på ordets språkliga ursprung och ursprungliga betydelse!
b) Finns det något ”korrekt” språkligt samband mellan ordet ortopedisk och den svenska nybildningen foträt?
c) Ge två exempel på lånord i svenskan, som innehåller samma morfem -ped- som ortopedisk, samt två exempel, där -ped- har annat ursprung och annan betydelse!